Voortgang Project Lokale Samenleving
Stuurgroep Project Lokale Journalistiek door Samenwerking
29-10-2021

Deze notitie over de voortgang van *Project Lokale Journalistiek door Samenwerking* bestaat uit twee delen:

- In ***Deel 1: Resultaten tot nu toe*** worden de eerste resultaten van het project beschreven
- In ***Deel 2: Additionele doelen*** wordt nader ingegaan op het bereiken van de doelstellingen tijdens de oorspronkelijke planperiode

Deel 1: Resultaten tot nu toe

1.1 Totstandkoming Project

T.b.v. het op gang brengen van het Project is conform het projectplan een Stuurgroep ingesteld met deelname vanuit de NLPO, de RPO en de NOS. Er is vanuit een de NOS een Controller toegevoegd, de afdelingen Personeel en Techniek van de NOS bieden ondersteuning en per 1 maart 2021 is een Projectleider aangesteld.

Er zijn twee kwartiermakers ingezet (met een regionale en met een lokale omroepachtergrond) en er is een x-ray gemaakt van de mogelijk betrokken lokale omroepen om een snelle en soepele start van het Project te garanderen. Uit de bevindingen van de kwartiermakers kwam na het afsluiten van hun werkzaamheden m.b.t. aanpak en opzet van het Project met name naar voren:

- Het Project is in zeer korte tijd vormgegeven. Dat zorgde voor veel druk op en soms extra werk voor alle betrokkenen
- De kwaliteit van de verschillende omroepen is verschillend. Dat betekent dat afdoende tijd om zorgvuldig te selecteren belangrijk is om een goede inschatting te maken waar een succesvolle samenwerking de meeste potentie heeft
- De combinatie van het opleidingen vanuit de NOS en de NLPO is toevoegend
- De betrokkenheid van de NOS (ook als werkgever van de journalisten en de Projectleider) draagt bij aan een effectieve aanpak
- De werkwijze met een X-ray, twee kwartiermakers en een Stuurgroep van alle betrokken lagen was functioneel en effectief

1.2 Content

Per 1 mei en 1 juni 2021 zijn in totaal 63 journalisten begonnen bij 44 verschillende lokale omroepen (bij enkele omroepen werden duo's geplaatst). Vrijwel alle 63 journalisten werken op een lokale redactie en worden waar nodig op afstand journalistiek begeleid door de bijbehorende regionale omroep. De mate van professionaliteit van de lokale omroep bepaalt of dat op dagelijkse basis gebeurt of dat er wekelijkse afstemming is over onderwerpen en nieuwskeuzes.

In praktijk zien we dat daar waar er al samenwerking bestaat de journalisten en omroepen van het Project sneller aanhaken en elkaar eerder weten te vinden. In op dit onderdeel beginnende regio's (Drenthe, Flevoland, Groningen, Zeeland) kost dit wat meer tijd, maar is de winst des te groter.

Daar waar er geen dagelijkse aansturing is bij de lokale omroep (te weinig betaalde professionals/een vrijwilligersorganisatie), is de inhoudelijke synergie minder gemakkelijk te vinden. Dat heeft op enkele plaatsen geleid tot een aanpassing van de aansturing en begeleiding vanuit de regionale omroepen. Die rol wordt dan geïntensiveerd.

De projectleider is fulltime voor het Project beschikbaar, monitort de samenwerking en de output, stelt bij en adviseert daar waar nodig. De projectleider doet dat door:

- Het onderhouden van contacten met alle betrokkenen zoals journalisten, omroepen, de leden van de Stuurgroep, NLPO, RPO en NOS
- Het organiseren van voortgangs-en evaluatiegesprekken over inhoud en samenwerking, online en door het bezoeken van omroepen en betrokkenen
- Het communiceren en delen van best practices in een nieuwsbrief en op de projectwebsite
- Het begeleiden en initiëren van het opleidingsprogramma
- Het coachen van de journalisten

1.3 Output

Om te monitoren wat het Project oplevert, rapporteren de journalisten hun output op dagelijkse basis. Dat levert kwantitatief het volgende beeld op per 28-10-2021:

Artikelen	**Lokaal**	**Regionaal**	**NOS**
Nieuw totaal	4.812	1.469	61

Video	**Totaal**	**Percentage**
Totale output	1.928	40,1%

- **Output stabiel.** De totale output lijkt te stabiliseren op ongeveer 900 berichten (15 berichten per journalist) op maandbasis
- **Doorplaatsing.** Van lokaal naar regionaal is de doorplaatsing ongeveer 30%
- **Conversie lokaal-regionaal.** Er zijn grote verschillen in het aantal berichten dat de regionale omroepen overnemen. Regio's die werken met streekredacties (Friesland, Gelderland, Noord-Holland) nemen de hoogste percentages berichten over van lokale omroepen. Daar zitten regionale journalisten ook op lokale redacties
- **Conversie regionaal-NOS.** De NOS neemt wekelijks 1 à 2 lokale berichten over (ter vergelijking: op dagbasis worden 6 à 7 regionale items overgenomen door de NOS)

Belangrijker nog dan de kwantiteit is de kwaliteit. Het gaat hierbij zowel om het versterken van de lokale journalistieke inhoud als om de verbreding van de journalistieke agenda. Daarbij is van belang dat de journalisten additioneel worden ingezet en tijd hebben om andere verhalen te maken dan de snelle lokale berichtgeving.

De Projectleider stuurt op de volgende kwalitatieve doelen:

- Actueel lokaal nieuws en video: door de opzet van het Project is lokaal nieuws indien relevant ook regionaal dan wel landelijk te publiceren
- Het volgen en verslaggeving van de lokale politiek, gemeenteraadsvergaderingen en lokale dossiers
- Het creëren van meerwaarde onderling: het samen verder brengen en aanvullen van lokale verhalen tot regionale en eventueel landelijk output

1.4 Best Practices

Afgelopen maanden hebben al goede resultaten opgeleverd zoals enkele Best Practices illustreren:

- Eén van de lokale journalisten kwam de corona-besmettingshaard in Aspen Valley in Enschede op het spoor door ter plekke te zijn en mensen te kennen, die met hem contact zochten om hem te tippen. Het bericht werd regionaal opgepakt en daarna ook landelijk door de NOS. De verslaggeving leidde uiteindelijk tot de ophef over het landelijke beleid *Testen voor Toegang*. Het is een goed voorbeeld van hoe de samenwerking tussen de publieke lagen werkt.
- Het nu beter volgen en coveren van de gemeentepolitiek en gemeentebesluiten heeft al veel nieuws opgeleverd. In Kapelle leidde het tot een bijstelling van het beleid op een gevoelig thema: de daar benoemde LHBTI-ambassadeurs moesten anoniem blijven, op verzoek van de betrokken gemeente. Deze tegenstrijdigheid in het beleid leidde tot een lokaal en regionaal artikel en commotie. De ambassadeurs zijn later alsnog naar buiten getreden en nu openlijk aan de slag.
- Er is nu meer gelegenheid om in grotere onderwerpen te duiken en dat leidt regelmatig tot samenwerkingen tussen lokale omroepen. Zo bracht één van de journalisten in de regio Utrecht in kaart hoe de gemeentelijke belastingen doorwerken op de plaatselijke sportclubs. Een thema dat nu ook elders wordt uitgezocht.
- Ook klein maar wel opmerkelijk nieuws bereikt door het Project meer mensen dan anders het geval zou zijn. Dit bericht over een spaarvarken werd lokaal, regionaal en landelijk geplaatst en vond op alle drie de platformen veel lezers.

1.5 Talentontwikkeling en opleiding

Het aantrekken, ontwikkelen én behouden van journalistiek potentieel in de lokale en regionale journalistiek is een belangrijk element in het Project.

De werving vanuit de NOS leverde in februari in totaal 363 reacties op. We waren blij verrast door deze grote belangstelling en ook door de kwaliteit van de kandidaten. Samen met de lokale en regionale contactpersonen en hoofdredacteuren zijn in de 13 regio's door sollicitatieteams gesprekken gevoerd en 63 journalisten aangenomen. Het betreft 23 ervaren redacteuren/verslaggevers en 40 talenten (junior redacteuren/verslaggevers). De verdeling man/ vrouw is 54 % man- 46% vrouw:

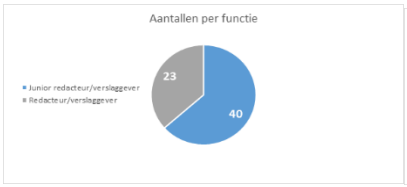

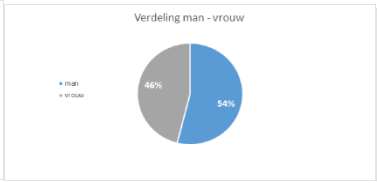

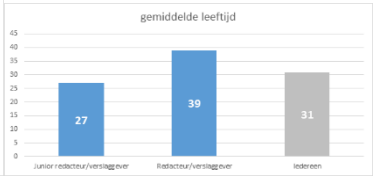

De journalisten zijn conform de CAO Omroep ingedeeld in de schalen F en G.

In de eerste 2 maanden hebben alle journalisten een intensief trainings- en opleidingsprogramma gevolgd. Daartoe zijn speciale trainingen ontwikkeld door de NOS Academie en de NLPO. Dit najaar volgen alle redacteuren nog workshops afhankelijk van hun ontwikkelbehoefte. Het gaat hier om workshops op inhoudelijk en op praktisch vlak.

De Projectleider onderhoudt op regelmatige basis contact met de journalisten (en ook met hun lokale en regionale begeleiders) over hun ontwikkeling. Daar waar nodig wordt additionele training of coaching ingezet. Via regelmatige intervisiesessies onder leiding van de Projectleider worden ervaringen uit de praktijk maar ook uit de trainingen gedeeld en besproken, steeds in wisselende groepen van 10 journalisten. Zowel op praktisch als op inhoudelijk vlak worden tips en ervaringen uitgewisseld.

Trainingen en workshops mei-juni-juli:

1. Online Storytelling: hoe bouw je een artikel op?
2. Van tip naar topstory: hoe ga je journalistiek te werk na een tip?
3. Goed zoeken via social: hoe zoek je beeld en sprekers bij je verhaal?
4. Journalistiek & recht: waar moet je rekening mee houden?
5. Diversiteit en inclusieve journalistiek: bewust worden van eigen unconscious bias in producties
6. Training montageprogramma Adobe Première
7. Training MoJo: filmen met je smartphone
8. E-learning lokale politieke verslaggeving

Trainingen en workshops oktober-november:

1. Voice-over schrijven en inspreken
2. Zelf voor de camera (de standupper)
3. Uniek lokaal nieuws vinden
4. Lokaal netwerk opbouwen & onderhouden
5. Workshop Wet Openbaar bestuur
6. Professioneel filmen met de smartphone app FilMIC Pro
7. Monteren in AdobePremiere

1.6 Techniek

Alle 63 journalisten zijn door de NOS voorzien van een standaarduitrusting bestaande uit een laptop met het montageprogramma AdobePremière Pro, een iPhone met een Mojo-verslaggeversset met microfoon en statief van het merk Rode.

Ten behoeve van de uitwisseling van het materiaal tussen lokaal, regionaal en landelijk is de NOS Mediacloud uitgebreid. Dit platform fungeert als een online hub voor het beeld- en videomateriaal dat wordt geproduceerd. In overleg met technische adviseurs van de NLPO en RPO is door de NOS een technische workflow ingericht en voorzien van een handleiding gedeeld met alle deelnemende partijen en journalisten. De NOS verleent 24/7 technische bijstand bij problemen en adviseert over een juist gebruik van de apparatuur.

1.7 Budget

Projecteindeverwachting per 09-2021:

	Begroting stuurgroep			Verwachte kosten			
Omschrijving	**Aantal**	**Tarief**	**Begroting**	**Aangegane verplichtingen**	**Verwachte bestedingen**	**Totaal verwachte kosten**	**Verschil begroting -/- verwacht**
Loonkosten journalisten	63	€ 55.000	€ 3.465.000	€ 3.239.440	€ 45.000	€ 3.284.440	€ 180.560
Transitievergoeding					€ 89.984	€ 89.984	€ -89.984
Onkosten (Km, sejour etc)	63	€ 3.600	€ 226.800	€ 9.743	€ 103.657	€ 113.400	€ 113.400
Laptop incl. software	63	€ 2.000	€ 126.000	€ 113.935	€ -	€ 113.935	€ 12.065
Iphone, tel abbo, verslaggeversse	63	€ 2.200	€ 138.600	€ 124.503	€ -	€ 124.503	€ 14.097
Cursus en scholing NLPO en NOS			€ 133.000	€ 101.833	€ 5.200	€ 107.033	€ 25.967
Kwartiermakers incl. onkosten	0,6	€ 90.000	€ 54.000	€ 35.581	€ -	€ 35.581	€ 18.419
Projectleider inclu onkosten	1	€ 120.000	€ 120.000	€ 123.924	€ 24.254	€ 148.178	€ -28.178
Projecturen NOS	0,5	€ 60.000	€ 30.000	€ 64.340	€ -	€ 64.340	€ -34.340
Mediacloud toegankelijk maken			€ 25.000	€ 25.000		€ 25.000	€ 0
Onderzoek en evaluatie			€ 50.000	€ 52.272	€ 39.900	€ 92.172	€ -42.172
Onvoorzien/INOS P.M.			€ 131.600		€ -	€ -	€ 131.600
Wervingskosten				€ 7.686	€ -	€ 7.686	€ -7.686
Accountantscontrole					€ 10.000	€ 10.000	€ -10.000
Startdagen				€ 1.260	€ -	€ 1.260	€ -1.260
Terugkomdagen				€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ -10.000
Website				€ 2.500		€ 2.500	€ -2.500
Totaal			**€ 4.500.000**	**€ 3.902.017**	**€ 327.995**	**€ 4.230.012**	**€ 269.988**

Voor Deel 1 van het project *Versterking Lokale Journalistiek door Samenwerking* is door het ministerie van OCW € 4.500.000 beschikbaar gesteld. Vooralsnog verwachten wij circa € 4.230.000 uit te geven met een onderschrijding van € 270.000. Dat wordt met name veroorzaakt door:

- Lagere gemiddelde loonkosten per journalist dan begroot (€ 90.000)
- Lagere onkosten dan begroot (€ 110.000)
- Onvoorzien nog niet volledig benut (€ 80.000)

Van de nu totale verwachte kosten van € 4.230.000 is reeds voor € 3.900.000 aan verplichtingen aangegaan.

Deel 2: Additionele doelen

De Stuurgroep gaat in deze voortgangsnotitie uit van de oorspronkelijke planperiode van twee jaar van het ministerie OCW, omdat daarmee additionele doelstellingen kunnen worden behaald t.o.v. de nu gebudgetteerde periode zoals m.b.t. de verduurzaming van de ervaringen, opgedane kennis en learnings door:

- Het definiëren van de beste manieren van samenwerken
- Het verder versterken van de nieuwsvoorziening van de betrokken omroepen tijdens en na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022
- Het online delen van de best practices van het Project
- Het aanbieden van verdere opleidingen
- Het begeleiden van de deelnemers aan het Project naar de arbeidsmarkt

Daarbij signaleert de Stuurgroep:

- De journalisten hebben in de eerste weken een zeer intensief trainingstraject gevolgd, voordat zij daadwerkelijk aan de slag gingen. Dit traject was een belangrijke en noodzakelijke voorwaarde voor hun dagelijks opereren en helpt de betrokken omroepen, maar bekort de periode dat de journalisten aan content voor hun omroep en aan de doelstellingen van het Project werken
- Nu het Project ongeveer een half jaar loopt, worden de eerste resultaten geleidelijk zichtbaar. De journalisten raken ingewerkt en zijn begonnen aan het bouwen van een netwerk etc
- De investeringen in het Project (in menskracht en middelen etc) beginnen nu geleidelijk te renderen, maar volledig rendement vraagt om meer perspectief
- Een harde afsluiting van het Project in het voorjaar van 2022 zonder begeleiding naar werk kan als negatief bijeffect hebben, dat de deelnemers al in een vroegtijdig stadium naar emplooi elders gaan zoeken. Dat schaadt het Project en daarmee de betrokken omroepen

2.1 Samenwerking

De inzet van het Project is het duurzaam implementeren van de resultaten en opgedane ervaringen. Dat betekent dat in de loop van het Project bijstellingen moeten kunnen plaatsvinden van de gekozen vormen van samenwerken (in aansturing of het aantal geplaatste journalisten per redactie) of door een gerichtere keuze in plaatsing van de journalisten zelf.

Daar waar de samenwerking lokaal en regionaal resultaat oplevert zal niets veranderingen, maar het betekent ook stoppen en herplaatsen waar dat niet het geval is. Dat beeld zal in voorjaar 2022 helder worden.

2.2 Output

In voorjaar en zomer 2022 zullen de aanloop en de nasleep van de gemeenteraadsverkiezingen de journalistieke agenda bepalen. Dat vraagt perspectief, juist bij dit onderwerp dat op lokaal niveau van zo`n groot belang is.

In praktijk blijkt het doel om gezamenlijk inhoudelijke meerwaarde te creëren vaak lastig. Het vergt extra overleg, het goed begrijpen en kennen van elkaars redactieprocessen en heeft tijd nodig om goed vorm te krijgen. Het gesprek hierover en de aansturing worden waar nodig geïntensiveerd en/of extra georganiseerd.

Bij de zgn categorie 1 omroepen zal meer nadruk op de kwaliteit van de output liggen: d.m.v. scholing in onderzoeksjournalistiek (in het voorjaar van 2022) zullen we dat ondersteunen.

Het online delen van de best practices is een waardevolle manier om tot verdere verduurzaming van het Project te komen. De Projectleider zal dit structureel als methodiek blijven inzetten.

Verder verwacht de Stuurgroep dat het doorplaatsen van content van lokaal naar regionaal en landelijk alleen maar kan toenemen als de professionaliteit van de lokale journalistiek meer tijd en ruimte krijgt om zich verder te versterken.

2.3 Talentontwikkeling en opleiding

Een belangrijke doelstelling is het bewerkstelligen van een goede inzetbaarheid van de groep journalisten na de afronding van het Project. De werkervaring en de brede vakmatige en persoonlijke ontwikkeling die deze groep opdoet, dienen een sterke basis te zijn voor het vinden van passend werk na afloop van het Project.

Daarom wordt ook in het tweede jaar veel geïnvesteerd in begeleiding en verdere ontwikkeling van de 63 journalisten.

Om te beoordelen wat het niveau is van de verschillende journalisten qua potentie, journalistieke vaardigheid en benodigde competenties zal een personeelsscan worden opgesteld. Aan de hand van deze scan wordt bekeken wat betrokkene verder moet ontwikkelen en of dat hij/zij eventueel kan doorstromen naar een regionale omroep of de NOS.

Indien gewenst wordt daarbij een individueel ontwikkelprogramma opgesteld.

Naast het leren in de dagelijkse praktijk (met goede begeleiding daarbij vanuit de lokale en regionale omroepen) wordt in de tweede fase van het Project de verdere ontwikkeling van de journalisten ondersteund door het bieden van opleidingen en korte stages bij een lokale of regionale omroep of bij de NOS:

1. Opleiding en training:
    a. Aan de gehele groep journalisten worden trainingen onderzoeksjournalistiek en Persveilig aangeboden
    b. Op basis van de personeelsscan en eventuele persoonlijke wensen kunnen de journalisten kiezen uit een voor hen opgesteld aanbod
    c. Twee keer per jaar is er een intervisiebijeenkomst gepland onder leiding van de projectleider
    d. Een sollicitatietraining (motivatie, presentatie, gesprek, social media etc)

2. Stages:

    In het kader van het verbreden van kennis en ervaring krijgt iedere journalist de mogelijkheid om enkele dagen mee te lopen met een ervaren journalist van een regionale omroep of van de NOS. De journalist regelt dit zelf. De regionale omroepen en de NOS selecteren een groep collega's waaruit de journalisten kunnen kiezen.

2.4 Techniek

De NOS blijft het Project op het gebied van de techniek ondersteunen. In de begroting zijn bedragen opgenomen voor vervanging en/of reparatie van kapotte apparatuur, het gebruik van de Mediacloud en er is een wens opgenomen om separaat video te kunnen delen en downloaden op een desktop. Tevens wordt er separaat uitwisseling van audio in de Mediacloud ontwikkeld. Verder is er 2 uur ondersteuning per week begroot.

2.5 Budget

Er is een begroting opgesteld (zie bijlage: *Begroting Project Lokale Journalistiek*) voor het bereiken van de geformuleerde doelstellingen in Deel 2.

Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt hoe het tweede deel van het Project zich verhoudt tot het verloop van Deel 1 door in 3 kolommen naast elkaar op te nemen:

- Begroting Jaar 1
- De Jaareindeverwachting van Jaar 1 aan de hand van de realisatie per 09-2021
- Begroting jaar 2